

Midt-Troms regionråd

Bardu Berg Dyrøy Lenvik Målselv Sørreisa Torsken Tranøy

Dato: 28 januar 2008

Deres ref:

Vår ref:

Kommunal- og regionaldepartementet
Postbok 8112

0032 OSLO

UTTALELSE OM SØRHEIMUTVALGETS INNSTILLING

Midt-Troms regionråd, bestående av kommunene Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy kommuner, vil avgi følgende uttalelse til Sørheimutvalgets innstilling:

1 Generelt om utviklingen i distriktene

Regionrådet er svært bekymret for den utvikling vi har sett de siste årene i så å si samtlige kommuner med lav sentralitet. Den negative befolkningsutviklingen fortsetter og kommunenes økonomi svekkes dermed av flere forhold. Dette svekker alle muligheter for å skape attraktive alternativer lokalt, og virker sjølforsterkende på en negativ utvikling. I arbeidet med inntektssystemet er det viktig å være klar over at distriktskommunene har rollen som lokal utvikler, og at man må settes i stand til å gjennomføre denne viktige oppgaven. Videre er regionrådet bekymret for de ulike mulighetene som skapes i Troms ved at våre kommuner får en svekket kommuneøkonomi, mens naboregionen får en sterk økning av inntektene. Vi kan ikke se at det er gode nok argumenter for en slik dramatisk forskjellsbehandling.

2 Regjeringens oppfølging av Borgeutvalget

Utgiftsutjevningen og inntektsutjevningen i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene må sees i sammenheng når inntektssystemet skal vurderes.

Sørheimutvalget har funnet det vanskelig å konkludere innenfor flere av mandatets områder, blant annet fordi utvalget ikke har hatt informasjon om, eller fått være med å vurdere effekten av omleggingen av kostnadsnøkler og utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Vi er uenig i at bare inntektsutjevningen i inntektssystemet av KRD defineres å være av "politisk karakter". Når utgiftsutjevningen i inntektssystemet av KRD ikke vurderes som et element som er egnet for politisk behandling, bygger man opp et skinn av større grad av objektivitet enn det er grunnlag for.

3 Kostnadsnøkler og utgiftsutjevningen

Vi legger til grunn at innspillene til Borgeutvalget i åpen høring følges opp av kommunal- og regionaldepartementet i gjennomgangen av kostnadsnøkler og utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Forslagene fra Borgeutvalget som på en langt bedre måte ivaretar avstandsulempene og bosettingsmønsteret, må følges opp av KRD. Innspill fra mange av

Adresse Midt-Troms Regionråd, pb 46, 9305 Finnsnes

Tlf 77848625

E-post kaare.rasmussen@midt-troms.no

Mob 91182304

Fax 778 51 230

høringsinstansene viser at det ikke er enighet om å forlate normtall for skolestruktur. Det er behov for en ny gjennomgang av denne delkostnadsnøkkelen med større vekt på en normativ modell for skolestruktur. Delkostnadsnøkkelen for grunnskolen må ikke iverksettes før nye utredninger er gjennomført. Det må også gjennomføres nye utredninger før barnehagene implementeres i rammetilskuddet.

4 Skatteandel

Skatteinntektene mellom landets kommuner er svært ulikt fordelt. Hensynet til små inntektsforskjeller mellom kommunene tilsier derfor en lav skatteandel. I inntektssystemet, bør derfor andel rammetilskudd økes på bekostning av andel skatteinntekter. Fordelingen av vekst i skatteinntektene fra et år til en annen vil på denne måten slå mer positivt ut for skattesvake kommuner.

5 Selskapsskatt

Sørheimutvalgets forslag om at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt støttes. Stabilitet i tjenestetilbudet over tid justert for befolkningsutviklingen må vektlegges. Selskapsskatten er svært ulikt fordelt mellom kommunene og har dessuten store variasjoner fra ett år til et annet. Selskapsskatten er derfor lite egnet til å finansiere sentrale og viktige velferdstilbud.

6 Inntektsutjevning

Borgeutvalget foreslo at inntektsutjevningen burde skje i forhold til prognostiserte og ikke faktiske skatteinntekter. Dette bør videreføres. Det vil fjerne et alvorlig problem knyttet til stabilitet i de kommunale inntektene og gir mer forutsigbare driftsbetingelser for de kommunale tjenestene. Sørheimutvalgets flertall om å øke den symmetriske inntektsutjevningen fra 55 % til 60 % er utilstrekkelig. For at alle kommunene skal kunne gi et nokså likt tjenestetilbud må ambisjonsnivået for inntektsutjevningen være høy. Den symmetriske inntektsutjevningen bør økes til 75 %. Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet, bør ytterligere kompenseres med 95 % av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet.

7 Oppdatering av befolkningstall

Dagens ordning med oppdatering av befolkningstall ved beregning av innbyggertilskudd og utgiftsutjevning gir liten forutsigbarhet og store vanskeligheter med å foreta en tilpasning til nye inntekter. Hensynet til et enkelt inntektssystem tilsier at dagens ordning med oppdatering av befolkningstall i beregningen av utgiftsbehov bør avvikles. Telledagen bør heller ikke flyttes til 1.juli. Sørheimutvalgets anbefaling om å opprettholde oppdateringen av innbyggertallet ved beregningen av inntektsutjevningen støttes. Dette ivaretar vekstkommunene sine behov til rask kompensasjon for nye innbyggere.

8 Behovet for egne tilskudd til vekst- og fraflyttingskommuner

Vekstkommuner har høye investeringsutgifter, men det er ikke dokumentert at de har høyere kapitalkostnader enn andre kommuner. Det er derfor ikke grunnlag for å etablere et særskilt tilskudd til vekstkommuner. Kommuner som har særlig sterk vekst over tid og har særlige vanskeligheter med å finansiere utbygging av ny infrastruktur bør ivaretas gjennom skjønnstilskuddet. Vi beklager at Sørheimutvalget ikke har drøftet om det skal tas spesielle hensyn til kommuner med sterk fraflytting. Høye kapitalkostnader kan være et større problem for kommuner som opplever befolkningsnedgang enn for vekstkommunene. Det har sammenheng med at kommuner som har befolkningsnedgang vil finne det vanskelig å redusere

realkapitalen i takt med det fallende innbyggertallet. Det er behov for å etablere ordninger som bedre ivaretar kommuner med nedgang i folketallet.

9 Skjønnsmidler

Det må legges til grunn at landet har en krevende geografi og kommunestruktur. De underliggende forholdene som begrunner et betydelig skjønnsstilskudd er ikke endret. Kommunene står overfor et mangfold av utfordringer som kostnadsnøkler og veker ikke helt og fullt kan fange opp. Det er derfor fortsatt behov for et "sikkerhetsnett". Det bør derfor være igjen en pott med skjønnsmidler på et betydelig nivå.

10 Overgangsordningen

Vi støtter forslaget fra Sørheimutvalget om et inntektsgarantistilskuddet som også omfatter endringer i kriterieverdiene. Den foreslåtte endringen fra Sørheimutvalget vil slå positivt ut også for kommuner som har store endringer i befolkningssammensetningen.

11 Regionalpolitisk begrunnede tilskudd innenfor inntektssystemet

Forslagene til Sørheimutvalget om å samle regionaltilskuddet (småkommunetilskuddet), Nord-Norge tilskuddet og deler av skjønnsmidlene i nytt distriktpolitisk tilskudd må ikke iverksettes. En slik dramatisk omfordeling av kommunerammen vil forringe tjenestetilbudet i utsatte distriktskommuner og undergrave regionalpolitiske målsettinger som det er bred enighet om, jfr utvalgets egne beregninger.

Dersom regjeringen likevel skulle velge å følge Sørheimutvalgets innstilling og gå inn for et distriktpolitisk tilskudd, mener vi at vektingen mellom regionene vil gi svært uønskede resultater, noe som fører til at kommunene i Midt-Troms får store inntektstap. Dette kan vi ikke akseptere, i og med at betingelsene for å drive kommuner i Troms blir vidt forskjellige. Det er liten sammenheng i at kommuner i vår region skal ha 16-17 millioner i mindre inntekt enn sammenlignbare kommuner som ligger 15 mil unna. Dersom distriktpolitisk tilskudd innføres, må resten av Troms' vekting økes fra 0,35 til 0,5. Dette vil forhindre en stor nedgang i våre kommuners inntekter.

Med vennlig hilsen

Rolf Espenes

Regionrådsleder

Kåre Rasmussen

sekretariatsleder